

ISSN 0027-8084
УДК 808.61./.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

XLI/1–2

БЕОГРАД
2010

Digitized by Google

БОЈАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ
(Учитељски факултет, Београд)

О НАРАТИВНОЈ ФОРМИ ОГОВАРАЊА

У раду се анализира разговор који по значењу и садржају можемо окарактерисати као оговарање. Једним делом тај разговор се заснива на наравици, јер један од говорника прича свом саговорнику о догађају из прошлости који представља његово лоше искуство са особом коју оговара. Истицањем сличности и разлика између оваквих оговарања и наратива уопште указује се на наративне карактеристике, елементе у дискурсу оговарања, а самим тим и на наративну форму оговарања као једну од његових могућих дискурзивних форми. Анализом се такође обухватају и језичка средства и поступци који се овде појављују.

Кључне речи: оговарање, наратив, дискурзивни жанр, анализа дискурса.

1. На оговарање као на друштвени феномен вредан научне пажње међу првима су указали социолози и психолози (Бергман 1993; Фајн 1978; Фостер 2004; Дубин 1992). Под утицајем ових истраживања оговарање се касније изучавало и у другом друштвеним и хуманистичким наукама — антропологији, етнологији, етнографији, комуникацији и анализи дискурса (Егинс и Слејд 1997; Јерковић 1977; Крејдлин 2003; Осетрова 2003; Рамшак 2006; Салс 1977; Фајн 1985; Коутс 1989). Ипак, водећа истраживања о оговарању данас су социјално-психолошка истраживања.

У нашој средини оговарање као феномен свакодневног живота није систематски изучавано у оквиру друштвених и хуманистичких наука, па ни у лингвистици. Постоје истраживања мањег обима о феноменима блиским оговарању — трачу и гласинама, и то у домену етике јавне речи и медија уопште (Рогановић 2004), у педагошкој психологији, где се о трачу и оговарању говори као о социјалнопатолошким понашањима (Станић 2009) и у књижевности, где се говори о поетизацији трача, тј. о трачу као извору настанка књижевних дела (Вукићевић 2005).

2. Оговарање се у конверзацији интуитивно препознаје, јер представља искуство свих нас. Упркос томе, тешко га је дефинисати. У најопштијем смислу, за говорнике српског језика, како показују Речник САНУ и Речник МС, оговарање представља ружно, лоше говорење о некоме ко је одсутан (обично полуистина или неистина), с намером да се прикаже у ружном светлу. Синоними (апсолутни или релативни) за 'оговарање, оговарати' у српском језику били би *кудити*, *пањкаити*, *опадаити*, *говориити на коџа*, *дрндаити*, *жуџаити*,

језичарији, кевџаји, ђоворкаји, донекле и клеветџаји, али и ђрач, ѓласине, рекла-казала, клеветџа, злођовор, ђразна ђрича итд. Ови изрази показују да се у нашој средини оговарање сматра друштвено неприхватљивим понашањем. Такво схватање оговарања вероватно је допринело томе да оговарање не буде предмет језичких истраживања (као што то дуго времена нису биле псовке и опсцена лексика). Ако је тако, реч је свакако о научној хипокризији.

3. У страној лингвистичкој литератури, пре свега англосаксонској, оговарање се истраживало у домену анализе конверзације. Тако се о оговарању говори као о говорном жанру свакодневне комуникације, који попут наратива и прича има и своју специфичну структуру: „The fact that we can designate something as gossip in our everyday experience, and that we can recognize certain sorts of conversation as gossip, suggests that it does have a distinctive and characteristic linguistic structure and, that like narratives and other storytelling texts, it is a genre in its own right“ (Егинс и Слејд 1997: 274). Структура оговарања препознаје се по обавезним и необавезним елементима. У обавезне дискурсне елементе оговарања спадају: фокусирање на одсутну особу, девијантно понашање одсутне особе у најопштијем смислу и пејоративна евалуација таквог понашања. У необавезне дискурсне елементе оговарања спадају: продубљивање, проширивање пејоративне евалуације о особи у фокусу и поткрепљивање таквог мишљења о њој и другим догађајима, детаљима, питањима, затим, закључак, сумирање и завршавање (Егинс и Слејд 1997: 284–305).

Како ова истраживања показују, елементи који чине обавезну семантичку структуру оговарања представљају његов суштински, инваријантни део. Без њих једноставно нема оговарања. Факултативни елементи који се јављају у оговарању утичу како на значењску тако и на формалну страну оговарања. Јер, у зависности од тога да ли оговарање садржи неки од ових елемената, оно може бити дуже или краће, опширно или сажето итд. Оговарање је, према томе, на семантичком плану инваријантно, а на формалном плану варијабилно, јер се не остварује увек у истој дужини, форми и дискурсној структури. Како кажу неки аутори, морфолошки је нестално (Вукићевић 2005: 37). А то је, чини нам се, и разлог зашто је оговарање било пре свега предмет оних истраживања у којима се занемаривала форма, а истицао садржај (социологија, психологија, антропологија и сл.). Наше истраживање управо због тога има за предмет формалну страну оговарања.

4. Наиме, у овом раду позабавићемо се анализом једног разговора који по значењу и садржају можемо окарактерисати као оговарање. Циљ нам је да укажемо на наративне карактеристике, елементе у дискурсу оговарања, а самим тим и да укажемо на наративну форму оговарања као једну од његових могућих дискурзивних форми. Анализом ћемо обухватити и језичка средства и поступке који се овде јављају.

У методолошком смислу рад се заснива на еkleктичком споју метода квалитативног интервјуа, дискурс анализе, односно анализе конверзације, анализе наратива, семантичких и прагматичких истраживања језика (теорије говорних чинова), као и функционалне граматике, пре свега синтаксе. Овакав спој метода показао се као неопходан за разумевање овог друштвеног и језичког феномена.

Корпус за истраживање чине ситуације говореног језика које смо сами забележили.

Но, најпре погледајмо шта се у науци о језику, тачније у анализи дискурса, подразумева под наративом.

5. *Анализа дискурса и наратив*. У лингвистици наратив је био један од првих дискурзивних жанрова који се анализирао и један од највише изучаваних жанрова уопште. Велики подстицај и допринос томе дали су Лабов и Валецки (Лабов 1972, Лабов и Валецки 1997). Њихово истраживање тицало се формалне и семантичке структуре наратива и прича. Наиме, они су указивали на то да се у структури свих говорења (прича, наратива) о личним искуствима може издвојити инваријабилна дубинска структура. Према њима, то су: 1. *ај-сџракџи* — састоји се од једног или два исказа којима се најављује причање, тј. прича добра за слушање, којом говорник скреће пажњу на себе као наратора, наводи свог саговорника да постане слушач; 2. *оријентација* — искази којима се указује на учеснике у догађају, време и место збивања, физичко окружење; 3. *компликација* — хронолошко и кулминационо представљање догађаја; 4. *евалуација* — искази или делови исказа који показују зашто је причање занимљиво, неуобичајено, вредно спомињања итд., говорников суд, оцена; 5. *резултат или резолуција* — искази којима се разрешава тензија, говори се шта се на крају десило, разрешење; 6. *кода* — завршно разматрање догађаја, сумирање, смештање приче у шири контекст.

На површинској структури, због друштвених карактеристика наратора, ова причања се међу собом разликују.

За Лабова наратив није свака прича о прошлости или о нечему што се догодило, већ „one method of recapitulating past experience by matching a verbal sequence of clauses to the sequence of events which (it is inferred) actually occurred“ (Лабов 1972: 361).

Како запажа један аутор, Лабов наратив види као начин, метод говорења, односно као тип дискурзивног излагања (Бергелсон 2007: 39). Литература показује да се наратив у пракси двојако схвата: као наджанр (хипержанр), који обухвата многе друге поджанрове, и као тип дискурзивног излагања (Кибрик и Лонакр, према Бергелсон 2007: 39). Схватање наратива као хипержанра заснива се на формалној страни језика и темељи се на структуралном схватању говорних жанрова, пре свега Бахтиновом и Проповом схватању. А схватање наратива као типа дискурзивног излагања заснива се на семантичкој и функционалној страни језика, односно на схватању да језик има различите комуникативне функције.

Према појединим истраживачима, две основне функције језика јесу функција информисања адресата и функција деловања на адресата. Информисање адресата постиже се на три начина: дескриптивним, наративним или експозиторним (објаснидбеним) типом излагања, а деловање на адресата постиже се директивним (инструктивним) или аргументативним (убеђивачким) типом излагања (Кибрик, према Бергелсон 2007: 39).

Ови начини излагања представљају форме дискурса. Сваки овај тип, начин излагања има своје прототипичне формалне (лексичке и морфосинтаксичке) карактеристике. На пример, у наративном дискурсу карактеристична је употреба перфекта, у директивном употреба императива итд. Дакле, у конверзацији не одликују се цели разговори истим лексичко-граматичким карактеристикама, већ само њихови поједини сегменти, пасуси, па се због тога не

може говорити о жанру као језички хомогеној дискурсној структури (Кибрик 2009: 11). Структуралисти жанр схватају сувише широко, па према њима жанр представља језички хомогену структуру, док се према другом виђењу не може говорити о језичкој хомогености жанра управо због тога што је комуникација динамична и у њој се смењују различите врсте говора.

Када се узму у обзир сва наведена запажања о жанру и наративу, можемо рећи да се оговарање, као посебан тип разговора, јавља са елементима неколико говорних жанрова: и наративног и дескриптивног и аргументативног (убеђивачког) итд. У зависности од тога који елементи жанровског облика преовлађују, прецизније се одређује његова жанровска форма. Уколико преовлађује наративни говор, оговарање поприма форму наратива, приче. Уколико преовлађује дескрипција, оговарање поприма дескриптивну форму итд.

Овом приликом посебну пажњу посвећујемо оговарањима наративне форме.

6. *Оговарање наративне форме.* Под оговарањима наративне форме подразумевамо она оговарања у којима се препознају жанровски елементи 'приче'. У наратологији под причом се подразумева наратив са поентом, тј. прича која је сама по себи занимљива за слушаоца јер са собом носи 'поенту': „[Narativ ... means] talk that represents events in the past and [story ... means] roughly what it does in everyday parlance: narrative with a point“ (Џонстон 2003: 639). Таква оговарања, наравно, немају функцију приче, нити говорник има намеру да прича причу, нити саговорник то декодира као причу. Једноставно, у појединим дискурсним сегментима говорник се служи одређеним наративним техникама, тако да остали дискурсни елементи буду само формално подређени наративи.

Сличност између оговарања, које смо ми овде означили као оговарање наративне форме, и наратива уочава се у усредсређености на један лик, један догађај, у структури и у појединим наративним поступцима, као што је нпр. приповедање у 1. лицу и *говор у говору*, тј. навођење *шутеж* *говора*. Оно што је карактеристично за оговарања наративне форме јесте да је у догађају о којем се говори и сам говорник учествовао, активно или пасивно — или је био учесник или је био само сведок збивања; дакле, то је његово лично искуство. Због тога, таква оговарања спадају у прототипичну групу наратива — у наративе о личним и животним искуствима (Лабов и Валецки 1997). Уколико говорник само преноси оно што је чуо од другог, такво оговарање може имати наративне елементе, али пре свега функционише као вест, извештавање некога о томе шта се другоме догодило и сл.

Међутим, у оговарању наративне форме нема проблема који кулминира, нема компликације и решења, чиме се оговарање ове жанровске форме битно разликује од других наративних жанрова. Другим речима, оговарања наративне форме структурирана су тако да садрже само оријентацију и евалуацију, а имају и крај који није као код осталих наратива типично поучног карактера, већ нека врста коментара, евалуације и сл. (Катнић-Бакаршић 2001: 100; Егинс и Слејд 1997: 236).

За илустрацију ове жанровске форме оговарања наводимо разговор између двеју пријатељица. Особа која се оговара је колегиница једне од њих. Обе учеснице у комуникацији познају особу коју оговарају, с тим што је једна

познаје боље, јер су колегинице, а друга је познаје само површно, као некога ко ради у библиотеци и среће се са њом само у ситуацији библиотекар – чита-лац/странка. Иначе, оговарања је било и у разговору који се непосредно пре овог разговора одвијао, с тим што су у фокусу биле друге особе.

Ево разговора:

t1 А: Добро. Ал' знаш која ми је нај, најодвратнија? Она плава (показује рука-ма паж фризуру)

t2 Б: Аха, Мима!

t3 А: Ја сам тад студирала

t4 Б: Аха, она је опасна!

t5 А: Ја сам дошла у библиотеку да узмем књигу „Илијада и Одисеја“, чини ми се, и било је неко издање са предговором Мирона Флашара. И ја сам рекла мени треба та књига, и баш то и то издање јер ми треба тај предговор. Каже она мени овако: „Девојчице, предговори су на књижевним критикама“ (имити-ра је, подешавајући тон да делује иронично, прекорно и самоуверено).

t6 Б: А па то мисли, зато што. Не зна она!

t7 А: Као да је то сад књижевна критика?!

t8 Б: Књижевна критика, аха!

t9 А: Али, пази, тражим ти књигу, то и то издање

t10 Б: Треба да те одведе до полице и ти тражи шта ти треба

t11 А: Али, пази кол'ко она нема појма! Каже она мени: „Предговори (наглаше-но) су на књижевним критикама“.

t12 Б: Ја сам радила уместо ње, годинама сам издавала књиге док је она лан-драла по продавницама. И сад кад дође директорка да поново издајем књиге, а магистрирала сам пре 15 дана, е ће да извине! Јер сам ја годинама радила то, док је она ишла по продавницама. У радно време. Ништа она не зна! Сви су они са средњом школом.

t13 А: И каже она мени: „Девојчице, предговори су на књижевним критикама“ (сниженији тон него први пут).

t14 Б: Аха. Да, она има доста пара.

t15 А: Баш је онако

t16 Б: Покварена је, аха! Покварена! Нема деце. Касно се удала, ал' нема вајде!

Као и у другим наративима, и у овом оговарању имамо у центру пажње један лик (Мима) и један догађај. У испричаном догађају актери су говорник и одсутна особа која се оговара.

Почетак оговарања представљао би исказ означен као t1, јер је то трену-так када говорник преузима реч, тј. преузима улогу говорника. Он тада мења дотадашњу тему разговора тако што уводи у разговор новог актера, тематски усмерава разговор у другом правцу. Говорник је новог актера увео у разговор тако што га је физички описао и негативно квалификовао (t1). Саговорник је на основу такве говорникове квалификације новог актера препознао и исказом t2 идентификовао и именом. Дакле, говорник и саговорник су заједно увели у причу новог актера.

Средишњи део оговарања представља сегмент означен исказима од t3 до t5. Овим исказима испричан је догађај који је био повод разговора. Искazi од t6 до t11 садрже тумачење, коментарисање испричаног догађаја, тачније, поступак особе у фокусу. Тумачење, коментарисање поступка обухвата, с једне стране, говорниково чуђење (t7, t9, t11), а с друге стране, саговорниково објашњење таквог поступка, указивање на узрок таквог понашања (t6), али и истицање супротности између реализованог и очекиваног понашања (t10). Треба напоменути да је у овом случају саговорник у ситуацији да на овакав начин тумачи понашање одсутне особе јер је компетентан у том смислу: бави се истим послом као и особа која се оговара, што значи да познаје правила понашања на радном месту, а и боље од говорника познаје особу која се оговара.

Говорни сегмент исказан у реплици t12 представља саговорников допринос у изграђивању опште слике о одсутној особи, а заснива се на личном искуству са њом. Овај говорни сегмент делује да је наративног карактера, али није јер је у функцији тумачења, описа карактера особе у фокусу. Не говори се о конкретном догађају, већ о уобичајеном понашању одсутне особе које се понављало извесно време (уп. временске одредбе *годинама* и *сад* у t12). У функцији тумачења, описа карактера особе у фокусу су и искази од t14 до t16, који су дескриптивног карактера.

Ако бисмо, према структури овог разговора, желели да покажемо семантичку структуру оговарања наративне форме, она би изгледала овако:

1. почетак (указивање на особу у фокусу)
2. средишњи део (догађај, време, место и сл.)
3. тумачење, коментарисање догађаја
4. тумачење, коментарисање карактера.

О самом догађају говорник говори на сличан начин као што би и приповедач говорио приликом приповедања. Дакле, говорник најпре обавештава саговорника о времену и месту збивања догађаја (физичко окружење) (t3 и t5), које се у анализи комуникације означава као оријентација на догађај, затим, попут наратора, износи одређене чињенице (уп. t5) како би деловао уверљиво, али и да створи неизвесност код саговорника/слушаоца да с пажњом прати причу и очекује њен крај. Своју наративну причу завршава навођењем речи особе коју оговара, а које представљају њено проблематично понашање. Поучног краја нема, али има тумачења, коментарисања догађаја и карактера особе која се оговара. Како показује анализа, тумачења, коментари су заправо у вези са пејоративном евалуацијом и догађаја и особе, тј. целокупне ситуације.

Када упоредимо број исказа са референцијалном функцијом (искazi који дају информације о томе шта се догодило, где, када, ко су актери догађаја итд.) и број исказа са евалуативном функцијом, видимо да преовлађују ови други, тј. искази који указују на семантичку и прагматичку страну говора, на нараторов разлог причања, говорења о томе, на његову намеру да том причом код саговорника изазове одређени ефекат, односно да га убеди да то треба да заслуша јер прича има одређено значење и сл. Тако, чисто референцијалних исказа има само пет (t1: Она плава. t2: Аха, Мима, t3: Ја сам тад студирала, t5: Ја сам дошла у библиотеку да узмем књигу „Илијада и Одисеја“, чини ми се, и било је неко издање са предговором Мирона Флашара. И ја сам рекла мени треба та књига, и баш то и то издање јер ми треба тај предговор). Евалуатив-

них исказа (нпр. t4, t6 и др.) је знатно више. И не само да су такви искази бројнији, већ себи подређују и референцијалне исказе. На пример, исказ t14, иако је у суштини референцијалног значења, упућује на то да је неко имућан, богат, има померено значење и значи 'зато што је богата, она себи дозвољава да се безобзирно, дрско и осионо понаша'. То његово 'скривено значење' потврђује исказ t16, који није ништа друго него вербализација имплицитног значења исказа t14. А део исказа t5 (Каже она мени овако: „Девојчице, предговори су на књижевним критикама“) своју референцијалну функцију остварује само на сегменталном нивоу исказа, а на супraseгменталном нивоу има евалуативну функцију. Због тога, за оговарања наративне форме можемо рећи да су наративи са изразитим евалуативним елементима, који се читавају и на сегменталном и на супraseгменталном нивоу исказа.

У вези са тим стоје и комуникативне функције оговарања. С обзиром на то да оговарања наративне форме немају за примарни циљ да испричају само догађаје и појединости у вези са особом која се оговара, већ да покажу какав став има говорник поводом тога и на који начин жели да утиче на свог саговорника, шта жели том причом да постигне код њега, на који начин жели да утиче на његово мишљење и делање, јасно је да је референцијална функција наративних оговарања подређена емотивној и конативној функцији.

7. Што се тиче језичких средстава и поступака који се јављају у оговарањима наративне форме, можемо рећи да су то углавном језичка средства и језички поступци типични за наративне форме уопште. У првом реду то су синтаксичка средства која служе за темпоралну организацију догађаја. У причању прошлих догађаја доминантан је перфекат. Уколико је време догађаја ближе моменту причања о њему, употреба перфекта је ређа, а чешћи су аорист и наративни презент, наводи Свенка Савић. Перфекат је, каже ова ауторка, доминантнији када је приповедач само чуо о догађају о којем прича, а уколико је и сам учествовао у догађају о којем прича или је био посматрач догађања значајнија је употреба аориста и наративног презента, јер се тим глаголским облицима исказује највећи степен доживљености ситуације (Савић 1992: 150–151). У нашем случају, темпоралност наративног говорног сегмента уоквирена је прилогом *шад*, а остварена пре свега перфектом, али и наративним презентом (уп. t3).

У оговарањима наративне форме јавља се и приповедање у 1. лицу, као и навођење туђег говора. Навођење туђег говора може бити само наративна техника, али је углавном функционално мотивисано — може имати поткрепљујућу функцију или служити као стварна потврда, истинит доказ. У зависности од тога с којом функцијом се јавља, туђи говор може бити пренет као препричавање, као парафраза или цитат, дословно. Дословно се преноси у оним оговарањима када девијантно понашање одсутне особе представља њено вербално понашање, тј. нешто што је она изговорила, рекла. Тада се обично јављају и метајезичке форме типа *шим речима*, *баш шад* је *рекао/рекла* и сл. којима се инсистира на веродостојности наведених туђих речи. Тако је и у нашем случају (уп. t5: Каже она мени овако: „Девојчице, предговори су на књижевним критикама“ (имитира је, подешавајући тон да делује иронично, прескорно и самоуверено)). Са истим циљем говорник више пута понавља те речи (уп. t5, t11, t13). Парафразирање туђих речи јавља се у оним оговарањима када њихово навођење има само дескриптивну или илустративну функцију у представљању девијантног понашања.

У вези са представљањем туђег говора стоји и дијалог, као једна од наративних форми. С обзиром на интеракцијску схему, разликују се два типа дијалога: конверзацијски и неконверзацијски, тј. драмски и филозофски (Васић 1995: 109). Драмски дијалог се јавља у оним ситуацијама када је и сам говорник актер неког догађаја или када је био само сведок, па је у ситуацији да пренесе одређене разговоре у форми дијалога, с тим да је тај разговор од важности за сагледавање ситуације. Филозофски дијалог јавља се само у оним ситуацијама када навођење туђих речи има само дескриптивни и илустративни карактер (пр. 1) или има експресивно-емотивни карактер (за исказивање чуђења, неодобравања и сл.) (пр. 2). Да је у питању филозофски, мисаони дијалог показују и искази типа *мислим се*, *размишљам* и сл. који се јављају уз такве дијалоге.

8. У закључку овог рада може се рећи следеће. Наративна форма је типична форма оговарања, али не и једина. Како наше опсежније истраживање о оговарању као језичком феномену показује, оговарање се може јавити и у другим формама. У њима се наратија и дескрипција обично смењују. Понегде је прожимање ових елемената наглашеније, а понегде један од њих преовлађује. Тако се наратија као доминантна дискурсна техника примећује у оговарањима у форми анегдоте, егземплума и вести, што и чини ове форме врстама наративних форми. О њима овде није било речи, али их је засад довољно само споменути како би се показало да је наратија врло честа у говору, у свакодневной комуникацији.

Литература

- Бергелсон 2007: М. Б. Бергельсон. „Социокультурная мотивированность нарративов“. [У:] *Труды международной конференции „Диалог 2007“*, Бекасово, 30 мая – 3 июня 2007. г. 38–43. Доступно на: www.dialog-21.ru/dialog2007/materials/html/06.htm
- Бергман 1993: R. J. Bergmann. *Discreet Indiscretions. The Social Organization of Gossip*. New York: Aldine de Gruyter.
- Васић 1995: В. Васић. *Новински рекламни оғлас. Студија из контекстуалне лингвистике*. Ветерник: ЛДИ.
- Вукићевић 2005: Д. Вукићевић. „Цитатност насупрот миметизму у делу Стевана Сремца“. *Градина* 8, Ниш, 26–42.
- Дубин 1992: Б. В. Дубин. „Слухи как социально-психологический феномен“. *Вопр. психологии*. Доступно на: http://www.portalus.ru/modules/psychology/show_archives.php?subaction=showfull&id=1107177164&archive=1120045935&startfrom=&ucat=27&
- Егинс и Слејд 1997: S. Eggins and D. Slade. *Analysing Casual Conversation*. London: Equinox.
- Јерковић 1977: S. Yerkovich. „Gossiping as a Way of Speaking“. *Journal of Communication* 26, 192–196.
- Катнић-Бакаршић 2001: М. Катнић-Бакаршић. *Стилистика*. Сарајево: Љилан.
- Кибрик 2003: А. А. Кибрик. *Анализ дискурса в когнитивной перспективе*. Москва: Российская академия наук.
- Кибрик 2009: А. А. Кибрик. „Модус, жанр и другие параметры классификации дискурсов“. *Вопросы языкознания* 2, 3–21.

- Коутс 1989: J. Coates. „Gossip revisited: language in all-female groups“. [In:] *Women in their Speech Communities*. London: Longman, 94–122.
- Крејдлин и Самохин 2003: Г. Е. Крејдлин и М. В. Самохин. „Слухи, сплетна, молва — гармония и беспорядок“. [У:] *Логический анализ языка. Космос и хаос: концептуальные поля порядка и беспорядка*. Москва: Российская академия наук, Институт языкознания, 117–157.
- Лабов 1972: W. Labov. *Language in The Inner City*. Philadelphia: University of Pensilvania Press.
- Лабов и Валецки 1997: W. Labov and J. Waletzky. „Narrative analysis: Oral versions of personal experience“. *Journal of Narrative and Life History* 7, 3–38.
- Осетрова 2003: Е. В. Осетрова. „Слухи в речевой и языковой действительности“. *Известия АН. Сер. литературы и языка* 62, № 1, 49–54.
- Рамшак 2006: M. Ramšak. *Žrtvovanje resnice: opoj zmuzljivih diskretnih nediskretnosti*. Maribor: Litera.
- Речник МС 1967–1976: *Речник српскохрватског књижевног језика I–VI*. Нови Сад: Матица српска.
- Речник САНУ 1959–: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Рогановић 2004: М. Рогановић. „Настанак, развој и сузбијање гласина“. [In:] *Етика јавне речи у медијама и политици*. Београд: Центар за либерално-демократске студије, 195–204.
- Савић 1992: С. Савић. „Прагматични аспекти времена у наравици у српскохрватском стандардном језику“. *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* 20, 149–155.
- Станић 2009: И. Станић. „Трач и оговарање — од забаве до клевете“. *Педагошка стварност* 1–2, Нови Сад, 235–255.
- Салс 1977: J. M. Suls. „Gossip as Social Comparison“. *Journal of Communication* 27 (1), 164–168.
- Фајн 1978: G. A. Fine. „Gossip, Gossipers, Gossiping“. *Personality and Social Psychology Bulletin Vol. 4*, № 1, 161–168.
- Фајн 1985: G. A. Fine. „Rumors and Gossiping“. *The Handbook of Discourse Analysis Vol. 3*. — London and Orlando, Fla.: Academic Press, 223–237.
- Фостер 2004: E. K. Foster. „Research on Gossip: Taxonomy, Methods, and Future Directions“. *Review of General Psychology Vol. 8*, № 2, 78–99.
- Донстон 2003: B. Johnstone. „Discourse Analysis and Narrative“. [In:] *The Handbook of Discourse Analysis* (eds. D. Schiffrin, D. Tanennen and H. E. Hamilton). Oxford: Blackwell Publishing, 635–649.

Summary

Bojana Milosavljević

NARRATIVE DISCURSIVE FORM OF GOSSIP

In this paper we analyzed an dialogue between two friends which we can define as a gossip. This gossiping based on narration, because a speaker tells to other interlocutor his bad experience with absence person like a story, like a narrative. Comparing this

gossip and narrative at all, the author underlined some narrative elements and narrative characteristics of gossip discourse. At the same time, the author presented a narrative form of gossiping as one of its possible discursive forms.